

Piratpartiets remissvar: SOU 2026:2

Svar till Valsedelskommitténs delbetänkande *710 miljoner skäl till reformer*

Piratpartiet är glada att, även om vi inte hade praktisk möjlighet att svara på enkäten, har andra partier gjort ett bra jobb med att lyfta de praktiska realiteter som det innebär att ställa upp i val. Piratpartiet delar i stort de åsikter som förts fram i enkäten. Piratpartiet ställer sig överlag positivt till kommitténs förslag. En demokrati som är mer begriplig för medborgaren är en starkare demokrati.

Piratpartiet har två huvudsakliga kommentarer till kommitténs förslag. Båda rör det föreslagna systemet för insamling av stödförklaringar.

Den föreslagna gränsen på tiotusen stödförklaringar är hög. Av valresultaten 2022 framgår att elva partier fick fler än tiotusen röster, medan tio partier fick mellan tusen och tiotusen röster. I nuläget har Sverige inte ett system med stödförklaringar, men tanken är att de ungefär ska motsvara antalet potentiella röster. I så fall skulle resultatet bli att väljare får tre partier till per val i de minst välförsedda vallokaler, och tjugo partier färre per val i de idag mest välförsedda.

Fördelarna i form av ökad enkelhet för valadministratörer m.fl. överstiger i så fall inte nackdelarna i att göra det svårare för väljare som vill rösta på partier som annars haft en rimlig chans. Ett valsedelsställ har plats för 36 olika valsedlar. För tre val som sker samtidigt framstår det som rimligt att det behövs två sådana ställ, särskilt eftersom det i många regioner och kommuner finns väletablerade lokalpartier. I så fall är det inte orimligt att femton partiers valsedlar finns i stället.

Vår andra invändning rör det digitala alternativet för att lämna stödförklaringar. I grunden är det mycket positivt att ge medborgare så många och så bekväma alternativ som möjligt för att uttrycka sitt stöd för partier, men idén att göra BankID till en central del av detta är problematisk.

BankID-systemet ägs och drivs av privata aktörer som i bästa fall har sekundära incitament att bidra till en robust demokrati och valprocess; det ligger varken i linje med eller i konflikt med deras vinstintresse. Därtill har systemet en extremt dominant marknadsposition när det gäller digital identitetsattestering i Sverige, närmast en monopolställning. Att befästa detta genom att ge systemet en grindvaksroll för deltagande i den svenska demokratin vore olyckligt.

Detta understryker behovet av en identitetslösning med öppen källkod, som kan inspekteras av vilken tredje part som helst, och särskilt av medborgarna själva. Detta innebär *inte* att stödförklaringarna ska vara öppet tillgängliga. Snarare handlar det om att, likt själva valet, göra det möjligt för varje medborgare att granska regelverk och processer i varje skede, så att det slutgiltiga resultatet är fullt trovärdigt, även om viss information också måste hållas hemlig.